

Pfv.II.21.217/2015/4.

A Kúria a felperesnek az alperes ellen házastársi közös vagyon megosztása iránt a Debreceni Törvényszéken 14.P.20.905/2010. szám alatt folyamatban volt perében a Debreceni Ítéltábla Pf.IV.20.040/2015/11. számú jogerős ítélete ellen az alperes részéről 132. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felek elvált házastársak, életközösségük 2004. május 10. napján megszűnt. Az együttélésük alatt azonos arányú közös tulajdonként megvásárolták a Ny., Ha. u. 1. szám alatti, valamint a D., P. u. 16/C. számú lakásingatlanokat, illetve az utóbbi ingatlanhoz tartozó gépkocsi tárolót. 1995. június 1. napján a felperes beltagként, az alperes kültagként megalapította az Á. Bt.-t, 21.000 forint bejegyzett tőkével. Ebből a beltag betétjének összege 20.000 forint (95,238 %), a kültagé 1.000 forint (4,762 %). A felek az életközösség alatt szereztek részesedést az A. Bt.-ben, amelynek jegyzett tőkéje 100.000 forint. A beltag alperes betétjének összege 95.000 forint (95 %), a kültag felperesé 5.000 forint (5 %). A gazdasági társaságok az életközösség megszűnésekor működtek, a

házastársak gyógyszerész szakképesítéssel rendelkeznek, a gyógyszerterek működtetési joga a betéti társaságokat illeti.

A felperes végleges keresetében kérte a házastársi közös vagyon megosztását, ennek keretében az ingatlanokon fennálló közös tulajdon megszüntetését az alperes tulajdonában álló 1/2 tulajdoni hányadoknak a felperes tulajdonába adásával, az Á. Bt.-ben az alperes kültagi részesedésének a felperes, míg az A. Bt.-ben a felperes kültagi részesedésének az alperes terhére történő elszámolásával. A házastársi közös vagyon megosztásával 21.868.500 forint értékkiegyenlítést igényelt az alperestől.

Az alperes ellenkérelmében nem ellenezte a házastársi közös vagyon megosztását, az összecszerűsítést vitatta.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletében a felperes tulajdonába adta az ingatlanokból az alperes 1/2 tulajdoni illetőségét, elszámolta a betéti társaságokban a házastársak vagyoni részesedését és az alperest házastársi közös vagyon megosztása jogcímén 21.811.545 forint ellenérték megfizetésére kötelezte. Megkereste az ingatlanügyi hatóságot az ellenérték megfizetésének igazolását követően a jogváltás ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére. Rendelkezett a Debreceni Törvényszék mint Cégbíróság megkereséséről is, hogy a bíróság a tulajdonjogot az Á. Bt.-ben az alperes kültagi részesedésére a felperes, míg az A. Bt.-ben a felperes kültagi részesedésére az alperes javára jegyezze be az értékkiegyenlítés kifizetésének igazolása után.

Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy a jogvita a két patika társasági részesedésének megosztására és elszámolására koncentrálódott. Nem volt vitás, hogy a házastársak belső jogviszonyában egyenlő arányú közös tulajdonukban áll mindkét társaság vagyoni betétje, és a felek az életközösség megszakadásának időpontja szerinti értéken kérték az elszámolást. Az alapeljárásban szakértőként kirendelt igazságügyi szakértő kamarai tagsága felfüggesztésre került, ezért az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban R. Gy. igazságügyi könyvszakértőt rendelte ki a társaságok 2004. május 10-i értékének meghatározására azzal, hogy a szakértő az általa választott értékelési módszert a szakértői véleményében indokolja meg. A szakértő véleményében az A. Bt. értékét az eszközalapú (egyszerűsített vagyonértékelés), valamint a végtelen járadék számításán alapuló becslési módszer figyelembevételével a középérték módszerrel 70.680.000 forintban, az Á. Bt. értékét 48.550.000 forintban határozta meg.

A felperes a szakértő véleményét hibás módszer alkalmazására hivatkozással nem fogadta el, csatolta Cs. L. minősített vagyonértékelő magánszakvéleményét, amely a patikák jövedelem alapú 2004. évi forgalmi értékét diszkontált cash flow (DCF) eljárással a

szabad pénzáramlásra alapozott üzletértékelés módszerével, az indokolt költségek figyelembe vételével véleményezte és az A. Bt. értékét 169.227.000 forintban, míg az Á. értékét 83.581.000 forintban állapította meg. A magánszakértő véleménye szerint a kirendelt szakértő véleménye nem felel meg az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény 1. § (1) bekezdésében foglaltaknak, mert az nem a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek felhasználásával készült.

A kirendelt szakértő és a magánszakértő véleménye közötti ellentmondás feloldása nem vezetett eredményre, ezért az elsőfokú bíróság eseti szakértőként dr. J. P. egyetemi oktatót rendelte ki annak megállapítására, hogy a szakvélemények közül melyik határozza meg a szakterületre vonatkozó tudomány aktuális állásának megfelelő módszerrel a patikák 2004. május 10-i forgalmi értékét. Az eseti szakértő véleményében hangsúlyozta, hogy a kirendelt szakértő vagyoni értékelése kisebb korrekciókkal elfogadható és a számítási hibát korrigálva - a kirendelt szakértő által alkalmazott módszerrel - az A. Bt. korrekciós forgalmi értéke 154.685.000 forintban, míg az Á. Bt. korrigált forgalmi értéke 92.125.000 forintban véleményezhető.

Az alperes ezt követően más szakértő kirendelését indítványozta, azonban a szakértői költség előlegezését nem vállalta és módosított ellenkérelmében a kirendelt szakértő által megjelölt értéken kérte az elszámolást. A felperes végleges kereseti kérelmében a kirendelt szakértő által meghatározott és az eseti szakértő részéről korrigált érték alapul vételét kérte. Az elsőfokú bíróság a felek módosított nyilatkozatait úgy értelmezte, hogy a kirendelt szakértő által alkalmazott módszert elfogadták. A korrigált érték alapján a kirendelt szakértő és a magánszakértő véleménye közötti eltérés 9 %, amely gyakorlatilag véleményegyezést jelent. Így az eseti szakértő a két szakvélemény közötti ellentmondást szakmai alapon feloldotta, ezért az elsőfokú bíróság a kirendelt szakértő véleményének korrigált értékén számolta el a két patika életközösség megszűnés kori forgalmi értékét.

A közös vagyon összértéke 265.746.910 forint, ebből az Á. Bt. értéke 92.125.000 forint, az A. Bt. értéke pedig 154.685 forint, a jutó érték 132.873.455 forint, a közös vagyon megosztásával a felperest 21.811.545 forint értékkiegyenlítés illeti.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Mellőzte az ingatlanügyi hatóság megkereséséből a felperes tulajdonjogának az alperes teljesítésétől, mint feltételtől függő bejegyzését. Megállapította, hogy házastársi közös vagyon megosztása jogcímén az Á. Bt.-ben a felperes, az A. Bt.-ben az alperes megszerezte volt házastársa társasági jogi részesedését, akinek ezzel tagsági

jogviszonya megszűnt. A cégbíróság megkeresését a szükséges intézkedések megtételére módosította.

A másodfokú bíróság egyet értett az elsőfokú bíróságnak a társasági részesedések forgalmi értékére vonatkozó megállapításával. Indokai szerint a megismételt eljárásban kirendelt szakértő és a felperes által felkért Cs. L. felsőszintű vagyoneértékelő magánszakvéleményében a 2004. évi forgalmi értéket eltérő módszerrel és összegben véleményezte. Az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatnak megfelelően, a felperes által csatolt magánszakértői véleményt olyan egyedi, a Pp. 166. § (1) bekezdésében nem említett sui generis bizonyítási eszköznek tekintette, amelyet a bíróság a szabad bizonyítás keretén belül értékelni köteles. Az elsőfokú bíróság a Pp. 182. § (3) bekezdése alapján a szakértők szóbeli meghallgatásával kívánta feloldani a vélemények közötti eltérést. Ennek eredménytelensége után helyesen rendelte ki újabb szakértőként dr. J. P.-t a kirendelt szakértő véleménye felhasználhatóságának a megállapítására. Az adott esetben ugyanis szakkérdés volt a kirendelt szakértő véleménye helyességének, illetőleg a magánszakértői vélemény kétséget ébresztő voltának megítélése.

A J. P.-féle szakvélemény részletesen értékelte a kirendelt és a magánszakértő véleményét és ennek során korrigálta a kirendelt szakértő módszertanán alapuló eredményt. Szakvéleménye alapján a magánszakértői vélemény alappal ébresztett kétséget a kirendelt szakértő véleményének helyességét illetően. Ezáltal fennálltak az új szakértő kirendelésének az eljárásjogi feltételei. Ugyanakkor az alperes a kirendelt szakértő véleményét elfogadta és a felperes sem kifogásolta annak módszertanát, de a J. P.-féle szakértői korrigált érték alapul vételét kérte. A felek nem vállalták a további szakértői bizonyítás költségeinek előlegezését, ezért az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésével helyesen hozta meg a döntését. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a kirendelt szakértő véleményének korrekciójával az elsőfokú bíróság a szakértői vélemények közötti ellentmondást szakmai alapon feloldotta.

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezésével az értékkülönbséget 1.381.545 forintra leszállítását és a perköltség viselésére kötelezésének mellőzését kérte. Másodlagos felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára. Az alperes a felülvizsgálati kérelmét arra alapította, hogy az eljárás bíróságok megsértették a Pp. 3. § (5) bekezdését és a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdésében foglaltakat, a megállapított tényállás iratellenes, okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmaz, ezért megalapozatlan.

A felülvizsgálati kérelem részletes indokai szerint a szabad mérlegelési jog nem alkalmazható, ha a jogvita megítéléséhez különleges szakértelem szükséges és azzal a bíróság nem rendelkezik.

Az eljáró bíróságok az eljárás lényeges szabályait sértették azzal, hogy döntésüket nem a kirendelt igazságügyi szakértő véleményére alapították. A szabad bizonyítás elve nem jelent önkényes mérlegelést. Dr. J. P. és Cs. L. véleménye nem felel meg a szakszerű szakvéleménynek, mindkét vélemény iratellenes, logikátlan és súlyos szakmailag hibás.

A Pp. 177. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően dr. J. P. egyetemi oktató és Cs. L. nem szerepel a szakértői névjegyzékben. Az elsőfokú bíróság meg sem kísérelte a szakértői névjegyzékbe bejegyzett szakértő kirendelését.

Dr. J. P. és a magánszakértő összehasonlító adatokat nem szereztek be, nem vizsgálták az A. Bt. iratanyagát, a szerződés módosításokat, a társaság volt tagjaival való elszámolást. Ennek teljesítése esetén észlelték volna, hogy 2000. november 30. és 2002. június 5-ig egy német Rt. is kültagja volt a társaságnak. A kilépő tag részére a 2002. évi elszámolás eredményeként 20.979.000 forint került kifizetésre a jegyzett tőkéből őt megillető 75 %-os részesedés ellenértékeként. Ekkor tehát a Bt. egészének piaci értéke 27.900.000 forint volt.

Nem értékelték N. A. egyetemi adjunktusnak „Az üzletrészek forgalmi értékének meghatározása a bírói gyakorlatban, a házastársi közös vagyon megosztása körében” című tanulmányát. Ez egyértelműen rögzíti, hogy az üzletrész tényleges forgalmi értékét az összehasonlító adatok alapján kell meghatározni. A társaság továbbműködése esetén a hozam alapú, illetőleg jövedelemalapú értékelést kell elvégezni, amely a folyamatosan működő társaság értékével egyező. Különösen indokolt ennek a módszernek az alkalmazása, ha a házassági életközösség megszakadása és a szakértői vizsgálat között hosszabb idő telik el. A Bt. éves beszámolóinak adatai nem igazolták a szakértők azon feltevését, mely szerint az A. Bt. 16-20 %-os mértékű elvárt hozamot fog termelni a 2004. évi éves beszámolóban rögzített eredményhez képest. A cég értékének meghatározásánál a szakértők nem vették figyelembe az éves beszámolók adatait és a szakirodalom iránymutatásait.

A kirendelt igazságügyi szakértő széles körű szakértői tevékenységet fejtett ki, reflektált a másik két szakember álláspontjára és a szakirodalomra hivatkozott. Határozott véleménye szerint 2004 májusában az Á. Bt. 49.000.000 forintot, az A. Bt.

70.700.000 forint forgalmi értéket képviselt, és ez közelíti meg a reális piaci értéket.

Az eljáró bíróságok a kirendelt igazságügyi szakértő határozott véleményével szemben dr. J. P. hipotetikus véleményét értékelték, amely ötletszerű számításokon alapul, örökjáradékkal számol, amely nem felel meg a reális piaci érték fogalmának. Véleményéből nem tűnik ki, hogy az Á. Bt. saját tulajdonú ingatlanban működik, míg az A. Bt. bérelt ingatlanban végzi a tevékenységét. A kirendelt szakértő megállapította, hogy az éves bérleti díj a társaság becsült piaci értékének a 7 %-a, amelyet értékcsökkentő korrekcióként vett figyelembe.

A kirendelt szakértő dr. J. P. megállapításait a 2014. június 30-án érkezett beadványában megcáfolta és okszerű magyarázatát adta a saját szakértői megállapításának. Dr. J. P. véleménye ellentmondásos, továbbá ellentétben áll a kirendelt szakértő és a magánszakértő véleményével is. Az ellentmondásokat az eljáró bíróságok nem oldották fel, döntésüket a szakértői névjegyzékben nem szereplő, tehát nem kompetens személy hipotetikus értékmeghatározására alapították. Az elsőfokú és a másodfokú bíróság ítélete tehát eljárási szabályt sértő, ellentmondásokkal terhelt bizonyíték értékelésén alapszik.

A felperes részletesen indokolt felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a perben kirendelt R. Gy. igazságügyi könyvszakértő véleményének elfogadását, az Á. Bt. értékének 49.000.000 forintban, az A. Bt. értékének 70.700.000 forintban történő meghatározását kérte arra hivatkozással, hogy az eljáró bíróságok döntésüket ellentmondásos szakmai álláspontra és nem az igazságügyi szakértői véleményre alapították.

A Pp. nem a kötött, hanem a szabad bizonyítás elvét követi. A Pp. 3. § (5) bekezdése kimondja, hogy a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályhoz, a bizonyítás meghatározott módjához nincs kötve, szabadon felhasználhat minden bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. A törvény példálózóan sorolja fel a bizonyítási eszközöket (Pp. 166. § (1) bekezdése), amely nem tekinthető kimerítő - taxatív - felsorolásnak. A perben a törvényben felsoroltakon kívül felmerülhetnek további, külön nem nevesített bizonyítékok, bizonyítási eszközök is. Ilyen az egyik fél felkérésére készült, önálló bizonyítéknak minősülő szakvélemény, amelyre a bizonyítási szabályait megfelelően alkalmazni kell, azt tehát a bíróság értékelni köteles.

Az adott esetben a felperes által csatolt, Cs. L. által készített és kellően indokolt vélemény a kirendelt szakértő értékelési módszerét aggályossá tette. E megállapítás szempontjából közömbös, hogy a felperes által felkért szakértő a szakértői névjegyzékben nem szerepel. Ahhoz, hogy valaki szakértő legyen, kizárólag szaktudás szükséges, a szakmai, működési kritérium az, hogy az adott szakkérdésekre vonatkozó válaszokat ismerje, és az általa előadottakat mint saját legjobb meggyőződését közölje a bírósággal. E követelményeknek a felsőszintű vagyoneértékelő magánszakvéleménye maradéktalanul megfelelt. Az elsőfokú bíróság ezért a Pp. 182. § (3) bekezdésének helyes alkalmazásával - a kirendelt szakértő szakértőkénti és a magánszakértő tanúkénti meghallgatásával - megkísérelte a vélemények közötti ellentmondás feloldását, majd ennek eredménytelensége után a kirendelt szakértő által adott szakvélemény helyességének, mint szakkérdésnek a megítélésére rendelt ki szakértőt.

Az alperes felülvizsgálati érvelésével szemben a szakértői névjegyzékben nem szereplő személy kirendelése nem jogszabálysértő. A Pp. 177. § (2) bekezdése határozza meg a szakértőnél szűkebb kategória, a perben kirendelhető szakértő fogalmát. Ennek megfelelően nem volt törvényes akadálya annak, hogy a bíróság a szakértői névjegyzékben nem szereplő eseti szakértőt alkalmazzon. A perben nem merült fel arra utaló adat, hogy a kirendelt szakértő által adott szakvélemény helyességének, illetőleg a magánszakvélemény kétséget keltő voltának megítélése olyan különleges szakértelmet igényel, amellyel dr. J. P. PhD, CFA, egyetemi docens nem rendelkezik. A kirendeléssel dr. J. P. a perszakértő jogállásába lépett és előterjesztett szakvéleményében részletesen értékelte a kirendelt szakértő, továbbá a magánszakértő véleményét és indokoltan korrigálta a kirendelt szakértő módszertanán alapuló eredményt.

Dr. J. P. szakvéleménye nem igazolta R. Gy. kirendelt szakértő véleményének helyességét, ezért eljárási szempontból nem volt akadálya más szakértő kirendelésének a társasági részesedések vitatott értékének meghatározására. Ennek - nem vitásan jelentős - költségeit egyik fél sem vállalta, a Pp. 3. § (3) bekezdése és a Pp. 146. §-a szerinti tájékoztatást követően sem kérték más szakértő kirendelését.

Az erre vonatkozó indítvány hiányában az eljáró bíróságok döntésüket csak a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése alapján hozhatták meg. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó eljárási szabály, a Pp. 206. §-ának megsértésére. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes,

vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006. 1526., BH 2012. 118.). A felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet csak akkor minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlennek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, mégpedig a jogerős ítélettől eltérő eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013. 119.).

Az eljárás bíróságok a patikák értékének meghatározására R. Gy. kirendelt szakértő véleményét csak akkor vehették volna alapul, ha a szakvélemény helyességéhez nyomatékos kétség nem fér. A kirendelt szakértő véleménye azonban szakmailag hibás volt, ezért arra döntés nem alapítható. Az eljárás bíróságok a szakvéleményt indokoltan korrigálták, melynek eredményeként a kirendelt szakértő és a magánszakértő véleménye közötti jelentős eltérés megszűnt, a vélemények közötti eltérés szakmai alapon feloldásra került. A másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a korrigált forgalmi érték alkalmazása ugyan nem tekinthető a társaságok tényleges forgalmi értékének, de további bizonyítás hiányában a bizonyítékok okszerű és és célszerű mérlegelésén alapuló döntés volt. Ez pedig a már kifejtettek szerint felülvizsgálattal eredményesen nem támadható. Az alperesnek a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, az értékelésre vonatkozó szakmai kifogások tisztázására más szakértő alkalmazása lehetőséget adott volna. Az alperes azonban az elsőfokú bíróság felhívása és a jogkövetkezményekre vonatkozó tájékoztatása ellenére a más szakértő kirendelésére indítványt nem tett.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit - a Pp. 274. § (1) bekezdése szerinti tárgyaláson kívüli eljárásban - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes a felülvizsgálati eljárási illetéket leróta. A felülvizsgálati kérelme azonban nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az eljárási illetéket az alperes viseli és köteles a felperes felülvizsgálati eljárási költségének, az ÁFÁ-val emelt ügyvédi munkadíj megfizetésére. A Kúria ennek arányos mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdése, továbbá a 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

Budapest, 2016. március 8.

Dr. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő